

КОМПЕТЕНЦИЈЕ НАСТАВНИКА У САВРЕМЕНОМ
ШКОЛСТВУ

*Хајналка Ф. Пожар*¹

Сажетак. Свакодневне промене у свим подручјима људске делатности условљавале су и промене у погледу захтева које стоје пред наставником. Наставници поред својих основних подручја рада, морају да се прилагоде и уклопе у парадигму савремене школе и наставе. Циљ рада је анализирати пожељне компетенције наставника, као основних дидактичких претпоставки за унапређивање наставе. У том концепту, у раду се анализирају компетенције и улоге савременог наставника у школама, њихова оспособљеност за примену савремених наставних и образовних иновација, којима се тежи да превазиђу традиционални начини подучавања и да допринесе активној настави са аспекта успешности обучавања будућих генерација што од од наставника захтева широку лепезу компетенција. Знамо, да је у рукама наставника судбина будућих генерација. Њихово стално стручно оспособљавање треба да је један од гараната у развијању специфичног знања и вештине. Кроз константно усавршавање они се адекватно припремају за живот и рад у савременом друштву.

Кључне речи: наставник, компетенције, стручно усавршавање, савремена школа

УВОД

Наставник је „особа којој друштво и просветне власти признају да је квалификована за образовање и васпитање деце, омладине и одраслих”. Квалификације за овај посао стичу се завршавањем одговарајућих школа за припремање наставника. „Наставник остварује

¹ pozarh@gmail.com, Висока школа за образовање васпитача и тренера, Суботица Србија.

друштвене циљеве и задатке васпитања, pruжајући ученицима теоријска и практична знања и умења, формирајући код њих правилан поглед на свет, развијајући њихов карактер и црте личности као и друштвену активност. Он делује не само у правцу постизања одређених резултата у раду и учењу, већ и у подстицању бројних позитивних особина, својстава и облика понашања својих ученика“ (Поткоњак & Шимлеша, 1989, стр. 103).

Наставничке компетенције су скуп потребних вештина, знања као и вредности изграђених ставова. Наставничке компетенције су капацитет појединца који се исказује у вршењу сложених активности у образовно-васпитном раду. Оне треба да обезбеде професионалне стандарде о томе какво се подучавање сматра успешним. Односе се на компетенције за: наставну област, предмет и методiku наставе; поучавање и учење; подршку развоју личности ученика; и на комуникацију и сарадњу („Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја“, 2011).

Наставник има обавезу да положи стручни испит, који му омогућава даље бављење наставом, и састоји се од два дела: практичан рад (држање часа са одбраном из методике струке) и усмени испи из педагогије, психологије и законодавства. Тако стекну неопходну сигурност у раду што ствара осећање компетентности и социјалне сигурности. Сигурност у наступу, убедљивост и реална самоувереност су важни предуслови успешности наставе. Ученици уче од наставника, не само вештине у раду већ и понашање, комуникацију. Наставник је објекат и субјекат професионалне имитације и идентификације. Његов утицај на ученике је огроман, јер поседује моћ (легитимну, моћ награђивања и присиле, моћ информисаности и стручњачку моћ). Нарочито добар успех у раду постижу наставници који изграде и референтну моћ. У ову професију би требало да иду само они који воле наставу и које су спремне да не само образују већ и васпитавају младе, и то у најделикантнијем периоду развоја, што је веома тежак, одговоран, суптилан, али и пре свега леп посао, који поред свих тешкоћа, доноси много радости.

Одговорности наставника је вишеструка:

- према ученицима као личностима,
- према родитељима ученика, према другим колегама у школи,
- према друштву у целини, јер јој је поверено васпитање и образовање младих,

-према себи и својој професији, јер она „ствара“ и изграђује њихову професионалну личност, мотивише их за рад и тиме задовољава сопствени мотив за постизањем успеха, за признање вредности (Ранковић-Васиљевић, 2003).

Наставник је најодговорнији за формирање става ученика према професији. Угледан наставник је идеал коме ученици теже, то подстиче њихову активност на интројектовању вредности, самоизградњу професионалне личности по моделу наставника. Резултати истраживања које је спроведено у медицинској школи “7.април” 2003. године (Милутиновић & Симин, 2004, стр. 8–11) указују да наставник својим стручним и педагошким умећем, уз уџбеник који је прилагођен наставним програмима, има пресудан утицај на коначан резултат образовно-васпитног процеса у школи.

УЛОГЕ САВРЕМЕНОГ НАСТАВНИКА

Питања положаја, функције и компетенције наставника у школи је исто толико старо, као и сама школа. С обзиром на промене друштвеног контекста, неминовне су промене и у функцијама и компетенцијама наставника. Оне постају комплексне, поливалентне и подложне квантитативним и квалитативним променама, што поставља додатне захтеве пред наставником здравствене неге.

Наставник није више особа која само „држи часове“, наводи М. Вилотијевић (1996: 149) “већ више личност која организује, подстиче, вреднује, примењује различите процесе и стилове учења и која уме да примени, ако је и када је то потребно, одређене стратегије компензације”(Вилотијевић, 1996, стр. 149).

Тако наставник добија неке нове функције и звања, као нпр. планер -програмер, организатор и реализатор образовно-васпитног процеса, водитељ, саветодавац и васпитача, истраживач и верификатор образовно-васпитног процеса. Тако, у савременој школи наставник терба да чини следеће послове и задатке

1. вршење избора, анализирање и распоређивање наставних садржаја, израда годишњих гланова и планова наставних јединица (функција планера),

2. дидактичка трансформација научних, техничко-технолошких садржаја, примеравање опсежности и дубине могућностима ученика (функција програмера),

3. припремање и примена облика и метода наставног рада, правилна примена наставних средстава и техничких помагала за извођење образовног процеса (функција организатора и реализатора),

4. организовање, вођење и усмеравање наставног процеса (функција водитеља, саветодавца и васпитача),

5. вредновање тока, резултата рада и успеха ученика (функција дијагностичара и верификатора).

Нове улоге наставника:

-преусмеравање наставникове активности од поучавања ка учењу,

-оспособљеност за коришћење савремене образовне технологије,

- оспособљеност за рад са различитим ученицима (различите способности, посебне потребе),

- оспособљеност за тимски рад (кооперација са другим наставницима, сарадницима и родитељима),

-оспособљеност за рефлексију, истраживање и евалуацију сопственог рада,

-спреман да непрестано учи и да се континуирано усавршава,

-да ради у тиму и развија способности за кооперативни рад,

-и да гради хумане односе са ученицима (Ђерманов, Костовић, & Ђукић, 2006).

Као што се види из претходног, савремени наставник је и организатор и водитељ наставног процеса, и ментор –мотиватор, али и равноправни сарадник. Његова примарна улога је да ученицима буде од помоћи у развоју свих њихових физичких и психичких потенцијала као и да им помогне у достизању индивидуалног максимума. Наставник треба да познаје своје ученике као личности и треба да усмери њихово учење, као и могућности. Савремени захтеви и даље наглашавају креативност и иницијалу, али сада се више тражи тимски рад и одговорност у постизању колективног успеха. Планирање наставе уз заједничко учење и евалуирање резултата постигнутих у учењу може да повећа укупну одговорност. Посебно су добри резултати у подели одговорности која се постиже у сарадничком учењу. Следећа последица је широк избор метода у реализацији наставе. Наставник мора бити свестан обима и дубине наставних садржаја и да их по потреби увек модификује. „У свему томе, њему је потребан посебан осећај за “управљање” временом у којем се наставни процес одвија. Он мора да има јасну стратегију “вођења” одељења засновану на поштовању

достојанства ученика и за остваривање дефинисаних циљева учења“ (Симеуновић & Спасојевић, 2005, стр. 133).

Од савременог наставника се тражи способност за дијагностификавање ученичких потреба и осетљивост за њихове социјалне и емотивне проблеме. Наставник мора да буде зрела и стабилна личност која има високе организационе способности, која познаје различите технике успостављања контакта и интеракције са ученицима, са колегама и са родитељима ученика. Такође, треба добро да разуме групну динамику и лидерство, да зна да анализира и решава конфликте, да има снажно осећање за демократске вредности, да поседује високо развијене социјалне вештине, односно да влада комуникационим компетенцијама (Ђукић, Костовић, & Ђерманов, 2006).

Табела I. *Положај и улога наставника у савременом школству*

<p>Традиционална настава: - Стриктно се придржава прописаном програму, само преноси ученицима садржај; -Нема простора за аутономне професионалне одлуке (само у оквиру обавезног програма); -Мали временски простор за ваннаставне активности. Рад се одвија по устаљеним шаблонима, не узима се довољно у обзир специфична индивидуална потреба и могућности ученика; -Наставник је првенствено предавач; остале улоге и могућности су угушене и маргинализоване; -Смањена сарадња са колегама, најчешће на личној основи; -Недовољна мотивисаност за стручно усавршавање; -Само спроводи одлуке које се тичу реформе и</p>	<p>Нови концепт образовања: -Доминантна улога је произвођења учења, стварање окружење у којој ученици самостално откривају, и мисаоним активностима долазе до нових сазнања; -Флексибилна тј.прилагођена настава у којој помажемо свим ученицима да (на)уче, већа аутономност у планирању и реализацију часа; -Настава се реализује на разним местима, уводе се савремене наставне методе у којима се истиче самостална активност ученика, формулише питања и задатке прилагођеним њиховим индивидуалним могућностима, усмерава, помаже прати и верификује напредовање сваког ученика; -Наставник је посредник између извора знања и ученика, тј.помаже и води ученике у самосталном раду; -Сарадња са свим колегама у оквиру школе и заједнице, заједнички труд да се остваре</p>	<p>Предности: -Настава је интересантнија, постиже се већа активност ученика на часу, већа мотивација и оспособљавање за даље перманентно само-образовање, -Знања која се откривају сопственим мисаоним операцијама су трајнија, разумљивија и боље се примењују у свакодневном животу, -Прилагођеним диференцираним задацима омогућавамо да сваки појединац оствари когнитивни, лични развој, учење је константно, контролисано од стране ученика, подстиче стваралаштво и трајно коришћење умних способности; -Стварамо окружење и услове за успешно учење, користимо разне методе и облике рада, сликовите примере, изворе знања и радни материјал, истичемо значај</p>
---	---	---

унапређења образовања; -Недовољно и невољно учествовање у збивањима у локалној заједници.	васпитно-образовни задаци; -Обавезно континуирано стручно усавршавање наставника;-Имплементира савремене наставна средства и методе у рад, врши акционо истраживање за унапређење и праћење свог рада;	практичног искуства; -Сталном сарадњом између наставника омогућује размена искуства, професионална подршка, могуће је израда стандарда квалитета наставног рада, увиђање нужности самоевалуације, израда инструмента и плана хоризонталне евалуације; вођење личног акционог плана, укључивање у збивања и програме шире заједнице.
--	---	--

КОМПЕТЕНЦИЈЕ НАСТАВНИКА

Успешност реализације концепта образовања у школама у великој мери зависи од знања и умешности наставника. Његова улога је да преиспитује постојећу школску праксу као и знања на којима она почива, те да предлаже и уводи иновације за њихово унапређење.

Традиционално образовање је било усмерено на пренос специфичних теоријских и методолошких знања знатно мање је било усмерено на оспособљавање за практичну примену тих знања у професионалном контексту. Раскорак између стицања теоријских знања и развоја практичних вештина у традиционалним студијским програмима смањује се увођењем нове парадигме у образовању, тј. увођењем курикулума усмереног на компетенције. Компетенције представљају динамичну комбинацију знања, вештина и способности, а студенти здравствене неге их развијају током процеса учења. Због тога можемо рећи да су компетенције финални производ образовног процеса.

Компетентност као призната стручност, оспособљеност за неки посао, квалификованост, надлежност или меродавност налази се у првом плану у свим сферама живота и рада. Стандарди успешности постају све сложенији, а од појединца се очекује да буде способан да се суочи са свим променама у савременом свету што је предуслов развоја.

Током 2011. године Национални просветни савет утврђује „Стандарде компетенција наставника“, и одређује правце професионалног развоја: („Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја“, 2011)

-Наставничке компетенције јесу „капацитет појединца који се исказује у вршењу сложених активности у образовно-васпитном раду. Оне су скуп потребних знања и вештина, као и вредносних ставова наставника. Наставничке компетенције се одређују у односу на циљеве и исходе учења и треба да обезбеде професионалне стандарде о томе, какво се поучавање сматра успешним“ („Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја“, 2011).

-Прописане су мере за унапређивање квалитета наставе и постављени су циљеви и општи исходи у складу са визијом образовања и васпитања као основе „друштва заснованог на знању“. У дефинисаним циљевима и исходима образовања и васпитања нагласак је стављен на опште компетенције ученика и развој специфичних знања и вештина за живот у савременом друштву („Закон о основама система образовања и васпитања“, 2016).

Стога је улога наставника вишеструка, јер треба да:

-Развија кључне компетенције код ученика, и тако их оспособљава за живот и рад, и тиме им пружа основу за даље учење;

-Пружа додатну подршку талентованим ученицима као и ђацима из осетљивих друштвених група и са тешкоћама у развоју, обезбеђујући тако подједнаке шансе, у складу са сопственим могућностима;

-Да би био крајње ефикасан, мора да има и компетенције које се односе на превенцију насиља у школама, мотивацију ученика за учење, изградњу толеранције, спречавање дискриминације итд. („Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја“, 2011).

Наставникова компетенција је вишедимензионална појава, у оквиру које се, између осталих истичу педагошка и стручна. Педагошке компетенције наставника везане су за процесе и међуљудске односе у настави и васпитању уопште. Стручна и научна димензија наставникове компетенције везана је за наставне садржаје. Развијајући себе као просветног радника, наставник мора сагледати реалност у којој живи и усагласити своје потребе са потребама друштва. На овај начин постаје компетентан наставник.

ОБРАЗОВАЊЕ И УСАВРШАВАЊЕ НАСТАВНИКА

Нове улоге наставника намећу потребу за променама у образовању будућих просветних радника и ширење лепезе њихових

компетенција, и да исте представљају важан сегмент њиховог нормативног положаја и неопходни за релевантан рад у настави. Већина компетенција се стиче иницијалним образовањем.

На савремено образовање наставника треба гледати као на отворен и динамичан систем који је повезан са различитим подручјима друштвеног живота. Истовремено, то је и континуиран процес који започиње привлачењем што способнијих појединаца у иницијално образовање, увођење у посао, стручно усавршавање и едукацијске иновације и истраживања (Vizek-Vidović и остали, 2005)

Подизање квалитета рада наставника и проширење њихових компетенција у први план поставља побољшавање њиховог иницијалног високошколског образовања. Циљеви европског универзитетског образовања пролазе процес модернизације уз наглашену тенденцију међусобног повезивања. У том смислу, стварање јединственог академског простора је основни циљ реформских поступака, који се данас спроводе на свим европским универзитетима (Bogosavljević, 2010).

Наставници морају прихватити неке нове улоге, неке улоге трансформисати а неке сасвим напустити. Сасвим је сигурно да ни квалификације, ни знања које наставници стичу на факултету нису довољна за улоге које наставник данас има. Наставник мора стално да се усавршава, не само на подручју своје струке већ и на дидактичком (нове методе наставе, стратегије образовања), технолошком (нови извори информација) подручју. За успешно преузимање ових нових улога, наставник мора бити отворен и спреман за промене и мотивисан за целоживотно учење и континуиран професионални развој, како би што боље одговорили новим захтевима друштва.

Професионални развој је сложен процес који подразумева стално развијање компетенција наставника ради квалитетнијег обављања посла. Стручно усавршавање подразумева стицање нових и усавршавање постојећих компетенција важних за унапређивање васпитно-образовног, стручног рада али и развој каријере напредовањем у одређено звање („Правилник о сталном стручном усавршавању и стицању звања наставника, васпитача и стручних сарадника“, 2015).

Стручно усавршавање наставника чини један од најделотворнијих начина помоћу којих школе могу брзо и адекватно да реагују на промењене околности и различитост својих ученика. Формално образовање потребно за образовно-васпитни рад је само први корак у професионалном развоју који се на различите начине

одвија и током даљег радног искуства („Стратегија развоја образовања у Републици Србији до 2020. године“, 2012)

Професионални развој исказује се у жељи за квалитетним обављањем посла, то је процес за цео живот. Начин функционисања се односи на систем вредности, етички кодекс, знање, вештине и одговорност, дакле све што усмерава размишљање и деловање наставника (Ђерманов и остали, 2006). Програме стручног усавршавања могуће је реализовати путем курсева или семинара, путем посете наставним часовима других наставника, путем тимског рада на осмишљавању курикулума, модула, путем студијских посета, размена наставника итд.

Стручно усавршавање треба да омогући наставницима да развију четири кључне врсте компетенција (према Банксу): познавање карактеристика ученика, детаљно и флексибилно познавање предмета/садржаја, вештину управљања одељењем и свест о етици сопствене професије (педагогије).

1. *Познавање карактеристика ученика*: Наставник треба да познаје специфичан стил учења сваког ученика и да свој стил подучавања прилагоди свакоме од њих. Истраживања показују да је ученичко постигнуће више што је већа сличност између стила подучавања и учениковог стила учења. Ученици треба да буду у могућности да уче на начин који њима одговара (користећи комплементарне ресурсе као што су аудитивна, визуелна и манипулативна средства, кинестетичке игре и вежбе итд).

2. *Детаљно и флексибилно познавање предмета/садржаја*: Да би били у стању да науче све ученике, наставници треба да разумеју како су различити садржаји у оквиру једног предмета повезани са садржајима других предмета и са свакодневним животом ученика. Наставник треба да је у стању да дизајнира час који ће омогућити сваком ученику да формира применљиву „мапу знања“, да повезује различите идеје и уочава нелогичности или грешке. Подучавање треба да се ослони на искуства ученика. То значи да наставници треба да познају културне разлике које постоје међу ученицима, да те разлике уведу у наставни садржај и равноправно их третирају током подучавања.

3. *Вештина управљања одељењем*: Наставник треба да подстиче и одржава:

а) сарадњу међу ученицима током процеса учења (управљање садржајем),

б) позитивно и одговорно понашање ученика кроз коришћење асертивне комуникације, договарање основних правила, увођење система награђивања и сл. (управљање понашањем),

ц) различите културне обрасце групног понашања који су специфични за школу и средину у којој живе ученици (управљање одељењем као социјалним системом).

4. *Свест о етици сопствене професије (педагогије):* Успешност реализације образовања у школама у великој мери ће зависити од знања и умешности наставника. Наставник треба да је у стању да преиспитује постојећу школску праксу и концепт учења и знања на којем та пракса почива, те да предлаже и уводи новине за унапређење школе и образовања (Лакета & Василијевић, 2011; Gošović, Mrše, Jerotijević, Petrović, & Tomić, 2010).

ЗАКЉУЧАК

Наставници играју кључну улогу за обезбеђење квалитета образовања. Под утицајем бројних промена, и наставник се морао мењати и тако добити неколико нових и врло важних функција. Од наставника се очекује да је оспособљен за коришћење савремене образовне технологије, оспособљен за рад са различитим ученицима, оспособљен за тимски рад (кооперација са другим наставницима, стручним сарадницима и родитељима), оспособљен за рефлексију, истраживање и евалуацију сопсвоеног рада, спреман да непрестано учи и да се континуирано усавршава, да ради у тиму и развија способности за кооперативни рад и да гради хумане односе са ученицима. Стручно усавршавање наставника је веома користан начин да образовање брзо и адекватно реагује на промењене околности и различитост својих ученика. Образовање наставника утиче на квалитет учења и зато усавршавање наставника мора бити део националног образовног система, део националне образовне политике која мора бити подржана адекватним ресурсима (Pešikan, Antić, & Marinković, 2010). Један од тих ресурса је подршка концепцији професионалног развоја наставника.

ЛИТЕРАТУРА

- Ђерманов, Ј., Костовић, С., & Ђукић, М. (2006). Образовање у различитости и за различитост : димензије професионалног развоја наставника. У: М. Ољача (Ур.), *Модели стручног усавршавања наставника за интеркултурално васпитање и образовање*. Нови Сад: Филозофски факултет, Одсек за педагогију.51-68.
- Ђукић, М., Костовић, С., & Ђерманов, Ј. (2006). Педагошко-дидактички чиниоци интеркултурног школског контекста. У: М. Ољача (Ур.), *Модели стручног усавршавања наставника за интеркултурално васпитање и образовање*. Нови Сад: Филозофски факултет, Одсек за педагогију.69-88.
- Лакета, Н., & Василијевић, Д. (2011). Основни проблеми дидактичко-методичког образовања и усавршавања наставника. У: Н. Лакета (Ур.), *Зборник радова - Универзитет у Крагујевцу, Учитељски факултет Ужице*. Ужице: Учитељски факултет.11-26.
- Милутиновић, Д., & Симин, Д. (2004). Ефикасност наставе здравствене неге у Медицинској школи „7.април“ у Новом Саду и њен утицај на будуће професионално одређење ученика. *Сестринска реч*, 25/26, 22-24.
- Симеуновић, В., & Спасојевић, П. (2005). *Савремене дидактичке теме : нацрт за савремену дидактичку концепцију и стратегију наставног рада у основној школи*. Бијељина: Педагошки факултет.
- Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја. (2011). *Службени гласник РС*, 5, Преузето са <https://goo.gl/ALvrL7>
- Поткоњак, Н., & Шимлеша, П. (1989). *Педагошка енциклопедија*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Правилник о сталном стручном усавршавању и стицању звања наставника, васпитача и стручних сарадника. (2015). *Службени гласник Републике Србије*, 86, Преузето са <https://goo.gl/XJxT4d>
- Ранковић-Васиљевић, Р. (2003). *Методика наставе здравствене неге*. Београд: Виша медицинска школа.
- Вилотијевић, М. (1996). *Системско-теоријске основе наставног процеса*. Београд: Научна Књига.
- Закон о основама система образовања и васпитања. (2016). *Службени гласник Републике Србије*, 62, Преузето са http://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_osnovama_sistema_obrazovanja_i_vaspitanja.html
- Стратегија развоја образовања у Републици Србији до 2020. године. (2012). *Службени гласник Републике Србије*, 107, Преузето са <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2015/08/STRATEGIJA-OBRAZOVANJA.pdf>

Bogosavljević, R. (2010). Savremena škola, kvalitetna nastava, kompetentan nastavnik. *Norma*, 15(1), 31-46.

Gošović, R., Mrše, S., Jerotijević, M., Petrović, D., & Tomić, V. (2010). *Vodič za unapređivanje interkulturalnog obrazovanja*. Beograd: Fond za otvoreno društvo. Preuzeto sa https://www.researchgate.net/publication/283123055_Vodic_za_unapredenje_interkulturalnog_obrazovanje

Pešikan, A., Antić, S., & Marinković, S. (2010). Analiza koncepcije stručnog usavršavanja nastavnika u Srbiji: proklamovani i skriveni nivo (I deo). *Časopis za pedagošku teoriju i praksu*, 2, Preuzeto sa <http://www.sanu.ac.rs/odbor-obrazovanje/Prilozi/PesikanEtAl.pdf>

Vizek-Vidović, V., Vlahović-Štetić, V., Pavin Ivanec, T., Rijavec, M., Miljević-Ridički, R., & Žizak, A. (2005). *Cjeloživotno obrazovanje učitelja i nastavnika: Višestruke perspektive*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja. Preuzeto sa http://www.idi.hr/images/stories/publikacije/Cjelozivotno_obrazovanje.pdf

THE COMPETENCE OF TEACHERS IN MODERN EDUCATION

Hajnalka F. Požar

Preschool Teacher and Sport Trainer High school in Subotica, Serbia

Summary: Daily changes in all areas of human activity have made changes in the demands that are put before teachers. Teachers in addition to their primary area of work, have to adapt and fit into the paradigm of the modern schools and teaching. The aim of this paper is to analyze the desirable competencies of teachers as well as teaching basic assumptions for the advancement of teaching. In this concept, the paper analyzes the competences and the role of teachers in modern schools, their ability to apply modern teaching and educational innovations, which tend to overcome the traditional ways of teaching and to contribute to active teaching in terms of performance training of future generations of teachers which requires a wide array of competencies. We know that in the hands of teacher's destiny of future generations. Their continuous professional training should be a guarantor in the development of specific knowledge and skills. Through constant training they are adequately prepared for life and work in modern society.

Keywords: teacher competence, professional training, modern school

Примљен: 05.07.2016.
Прихваћен: 30.12.2015.

